

Iedereen wil nu inclusief en divers zijn. Die woorden zijn in de loop der tijd geladen met een anti-discriminatoire betekenis, noteert *Camiel Hamans*.

In- en uitsluiten

WOORD

Wie niet door de tijdgeest ingehaald wil worden, zorgt ervoor dat zijn houding *inclusief* is en zijn vriendenkring *divers*. Inclusiviteit en diversiteit prijken prominent in advertenties waarmee moderne werkgevers sollicitanten proberen te verleiden.

Inclusief, afkomstig van het Latijnse *includere* dat insluiten betekent, is een bijzondere weg gegaan. Ouderen herinneren zich waarschijnlijk de invoering van de btw in 1969 nog, waardoor het nog lang bij elke grote aankoop de vraag was of het geadverteerde bedrag in- of exclusief deze nieuwe belasting was. Inclusief werd *all-in*: alle kosten inbegrepen.

Echter, een inclusieve school is een school waar kinderen met en zonder beperkingen samen onderwijs ontvangen. Een *all-in* klas dus. De Zweedse pedagoog Ingemar Emanuelsson is de uitvinder ervan. Eind jaren zestig van de vorige eeuw realiseerde hij zich dat het toen geldende systeem, waarbij leerlingen met een handicap apart gezet werden en extra hulp kregen, deze kinderen stigmatiseerde en daardoor discrimineerde. Het roer moest om en hij ging voor *inclusion*.

Emanuelsson was niet de eerste die inclusief een nieuwe betekenis gaf. *The Rotarian*, het magazine voor alle Rotary Clubs over de hele wereld, schreef in 1928 al te streven naar contacten „*that are more inclusive*”. En dat voor een organisatie die tot mei 1989 vrouwen buitensloot. Inclusief in deze zin staat voor het niet uitsluiten van wie dan ook. Ras, geslacht, godsdienst, leeftijd, handicap, seksuele oriëntatie en wat er verder nog meer ge-

vonden kan worden om mensen te onderscheiden, mag niet gebruikt om iemand buiten te sluiten. Inclusiviteit, dus het insluiten van iedereen, staat in deze opvatting tegenover discriminatie. Inclusieve taal wordt gesteld tegenover seksistische en hiermee verwezen Britse Bijbelvertalers in de jaren 70 naar een taalgebruik waarin niet uitsluitend mannelijke verwijswaarden worden gehanteerd. Dus niet langer de mens - hij, maar net zo goed de mens - zij. En nu zelfs de mens - die, als genderneutrale aanduiding.

Het woord *divers* is een zelfde weg gegaan. Kondigt een congres diverse sprekers aan, dan treden er verschillende sprekers op. Een divers publiek is niet homogeen, maar bestaat uit een verscheidenheid aan mensen. Iemand die diverse functies heeft vervuld heeft een geschaakte loopbaan achter zich. En een ordner met het opschrift diversen geeft aan dat hierin stukken zijn opgeborgen die zich niet elders lieten classificeren. Divers komt ook uit het Latijn en van een werkwoord dat uiteengaan betekent, van richting veranderen. Vandaar ook *divertissement* dat letterlijk afleiding betekent, de omkering van serieuze zaken.

Divers als verscheiden werd door het Engelse bestuur rond het midden van de 19de eeuw al gebruikt om de raciale situatie in de toenmalige kolonie India aan te duiden: een lappendeken van etnische verschillen. Was de betekenis toen mischien nog negatief, nu is divers nastrevenswaard, een maatschappij die sociaal en etnisch gevarieerd is en waarin evenmin een onderscheid gemaakt wordt

naar geslacht of seksuele voorkeur.

Inclusief